

Türkiye Coğrafyası Alanında İki Eser: *Türkiye Ekonomik Coğrafyası ve Türkiye Turizm Coğrafyası*

Saliha KODAY*

Giriş

Bu çalışmada ülkemizin en köklü üniversitelerinden birisi ve Yüksek Öğretim alanında çok önemli bir yere sahip olan Atatürk Üniversitesi'nin kıymetli hocalarından Prof. Dr. Hayati Doğanay hocamızın iki eserinin tanıtımını yapmaya çalışacağız.

Prof. Dr. Hayati Doğanay'ın yaklaşık 38 yılı akademisyen ve 8 yılı öğretmenlik olmak üzere, 46 yıllık meslek hayatı, bir başka ifadeyle 46 yıllık eğitim ve öğretim emektarlığı bulunmaktadır.¹

Türk Coğrafya bilimine çok büyük katkılar yapmış, kendisini ilme adanmış, Türkiye'nin birçok üniversitesinde görev yapan bilim insanlarını yetiştirmiş olan Prof. Dr. Hayati Doğanay, yetiştirdiği öğrenciler yanında yazmış olduğu çok sayıda kitap ve makaleleri ile de görev yapmış olduğu Atatürk Üniversitesi'nin adını üniversitenin adına yakışır bir şekilde temsil etmiştir.

Prof. Dr. Hayati Doğanay'ın tanıtımını yapacağımız; *Türkiye Ekonomik Coğrafyası ve Türkiye Turizm Coğrafyası* kitapları, önceleri ders notlarının teksir halinde basılması ve daha sonra kitap şeklinde yayımlanması ile Türkiye'nin çeşitli

* Prof. Dr., Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, skoday@atauni.edu.tr, Orcid: 0000-0003-2515-4287.

1 Orhan, F., "Prof. Dr. Hayati Doğanay'ın Özgeçmişi ve Eserleri", *Coğrafyaya Adanmış Bir Ömür Prof. Dr. Hayati Doğanay* içinde, Ankara: Atatürk Üniversitesi Yay., no. 1056, Kazım Karabekir Eğitim Fak. Yay., no. 131, Araştırmalar Serisi, no. 56, 2015, s. 2.

üniversitelerindeki Coğrafya Bölümü öğrencilerine ders kitabı olarak okutulmakta ve önemli kaynak oluşturmaktadır.

Prof. Dr. Hayati Doğanay'ın tanıtımını yapmaya çalıştığımız bu iki kitap dışında çok sayıda kitabı bulunmaktadır. Bunları şu şekilde sırlamak mümkündür:

Doğanay, H., *Bölge Planlamasının Coğrafi Esasları (Ders Notları)*, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, 1984.

Doğanay, H.-Şahin, C., *Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası. Liseler için Ders Geçme ve Kredi sistemine Göre Ders Kitabı*, İstanbul: Ders Kitapları A.Ş., 1998.

Doğanay, H., *Ekonomik Coğrafya 2 Enerji Kaynakları*, 2.Baskı, Erzurum: Şafak Yayınevi, 1998.

Doğanay, H., *Coğrafya Öğretim Yöntemleri*, İstanbul: Aktif Yayınevi, 2002.

Doğanay, H., *TRT Erzurum Radyosu Radyo Konuşmaları (1995-2005)*, İstanbul: Aktif Yayınevi, 2010.

Doğanay, H., Sever, R., *Genel ve Fizikî Coğrafya*, 10. Baskı, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2011.

Doğanay, H., Özdemir, Ü., Şahin, F., *Genel Beşerî ve Ekonomik Coğrafya*, 2.Baskı, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2011.

Doğanay, H., Coşkun, O., *Tarım Coğrafyası*, Güncellenmiş 2. Baskı, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2012.

Doğanay, H., *Fen Bilimlerinde Özel Konular 2 YER BİLİMİ*, 3.Baskı, Ankara: Aktif Kitapevi, 2012.

Doğanay, H., Zaman, S., *Türkiye Turizm Coğrafyası*, Güncellenmiş 4. Baskı, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2013.

Doğanay, H., Altaş, N. T., *Doğal Kaynaklar*, Güncellenmiş 5. Baskı, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2013.

Doğanay, H., Çavuş, A., *Türkiye Ekonomik Coğrafyası*, Güncellenmiş ve Geliştirilmiş 6. Baskı, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2013.

Doğanay, H., Doğanay, S., *Coğrafya'ya Giriş*, Genişletilmiş 11. Baskı, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2014.

Doğanay, H., *Türkiye Beşerî Coğrafyası*, Genişletilmiş ve Güncellenmiş 4. Baskı, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2014.

Doğanay, H. Orhan, F., *Türkiye Beşerî Coğrafyası*, Genişletilmiş ve Güncellenmiş 5. Baskı, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2016.

Doğanay, H., *Coğrafya Bilim Alanları Sözlüğü*, Genişletilmiş 2. Basım, ed. Altaş, N. T., Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2017.

Kitap Bölümü:

Doğanay, H., "Erzurum'un Genel Coğrafi Özellikleri", haz. A.Kara, *Şehr-i Mübarek Erzurum* içinde, Ankara: Erzurum Belediyesi Kültür Yayınları: 1, Yorum Matbaacılık, 1988.

Doğanay, H., Güner, İ., Yazıcı, H., "Erzurum İlinin Başlıca Coğrafi Özellikleri", haz. A.Dölek vd., *Cumhuriyetin 75. Yılında Erzurum* içinde, Ankara: Erzurum Valiliği Yayını, Önder Matbaacılık, 1998, s. 87-134.

Doğanay, H., vd., “Pasinler İlçesinin Başlıca Coğrafi Özellikleri”, haz. Z.Altuğ ve T.Çelik, *Tarihte ve Günümüzde Hasankale (Pasinler)*, İzmir: Nil Yayınları, 1998, s. 279-340.

Doğanay, H., “Coğrafya”, haz. M. Özmen vd., *Trabzon 2006*, İstanbul: T.C. Trabzon Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayını, 2006, s. 23-53.

Makaleleri

Doğanay, H., “Okullarda Coğrafya Öğretiminin Temel Meseleleri”, *Milli Eğitim ve Kültür Dergisi*, sy. 19, Ankara, 1983.

Doğanay, H., “Liselerde Ödevler ve Coğrafya Ödevleri”, *Milli Eğitim ve Kültür Dergisi*, sy. 28, Ankara, 1984.

Doğanay, H., “Erzurum’un Turizm Potansiyeli”, *Türkiye Kalkınma Bankası Turizm Yıllığı-1986*, Ankara, 1985.

Doğanay, H., “Erzurum’da Oltutaşı İşletmeciliği”, *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, sy. 34, İstanbul, 1985.

Doğanay, H., “1980 Genel Nüfus Sayımına Göre Türkiye’deki Şehirli Nüfus ve Şehir Sayılarındaki Artışlar (1960-1980)”, *Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Araştırma Dergisi*, sy. 15, Erzurum, 1986.

Doğanay, H., “Erzurum Şehir Planlarının Eleştirisi”, *Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Araştırma Dergisi*, sy. 14, Erzurum, 1986.

Doğanay, H., “Erzurum’da Bugünkü ve Gelecekteki Su Sorunu”, *Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Araştırma Dergisi*, sy. 15, Erzurum, 1986.

Doğanay, H., “Erzurum’da Yeşil Alan Varlığı”, *Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Araştırma Dergisi*, sy. 15, Erzurum, 1986.

Doğanay, H., “Çevre Sorunları Açısından Erzurum’da Şehir İçi Hayvancılık Faaliyetleri”, *Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Araştırma Dergisi*, sy. 15, Erzurum, 1986.

Doğanay, H., “Milli Coğrafya I (Ortaokullar için) Ders Kitabı Hakkında Düşünceler”, *Türk Kültürü Dergisi*, sy. 275, Ankara, 1986.

Doğanay, H., “Trabzon’da Nüfus Hareketleri ve Göçler”, *Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Araştırma Dergisi*, sy. 15, Erzurum, 1986.

Doğanay, H., “Türkiye’nin Coğrafi Konumu ve Milli Sınırları İle İlgili Bazı Meseleler”, *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, sy. 44, İstanbul, 1986.

Doğanay, H., “Erzurum’da Kayak Sporü Turizmi ve Başlıca Sorunları”, *Türkiye Kalkınma Bankası Turizm Yıllığı*, Ankara, 1987.

Doğanay, H., “Erzurum İlinin Doğal Kaynakları- I. Linyit Yatakları”, *Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Araştırma Dergisi*, sy. 16, Erzurum, 1988.

Doğanay, H., “Türkiye’nin Komşuları ve Yabancı Atlaslarda Türkiye”, *Türk Kültürü Dergisi*, sy. 304, Ankara, 1988.

Doğanay, H., “Erzurum’un Termal Turistik Potansiyeli”, *Türkiye Kalkınma Bankası Turizm Yıllığı*, Ankara, 1988-1999.

- Doğanay, H., “Coğrafya ve Liselerimizde Coğrafya Öğretim (Müfredat) Programları”, *Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, c. I, sy. I, Ankara, 1989.
- Doğanay, H., “Doğu Anadolu Bölgesi’ne Yönelik Toplu Konut Uygulamasının Coğrafi Planlama Esasları: Erzurum Örneği”, *Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Araştırma Dergisi*, sy. 17, Erzurum, 1989.
- Doğanay, H., “Erzurum Yem Fabrikası’nın Sanayi Coğrafyası Özellikleri”, *Coğrafya Makaleleri* içinde, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları, no. 55, 1989.
- Doğanay, H., “Turistik Önemi Bakımından Erzurum’un Tarihi Eserleri”, *Coğrafya Makaleleri* içinde, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1989.
- Doğanay, H., “Türkiye’nin Coğrafi Konumu ve Bundan Kaynaklanan Dış Tehditler”, *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, sy. 58, İstanbul, 1989.
- Doğanay, H., “Hasankeyf Konut-Mağara Yerleşmeleri”, *Coğrafya Makaleleri* içinde, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları, no. 55, 1989.
- Doğanay, H., “Ordu’da Bazı Oba-Yayla Yerleşmeleri ve Yaylacılık”, *Coğrafya Makaleleri* içinde, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları, no. 55, 1989.
- Doğanay, H., “Tirebolu Çay Fabrikası ve Bu Fabrikaya Bağlı Çay Tarım Bölgeleri”, *Coğrafya Makaleleri* içinde, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları, no. 55, 1989.
- Doğanay, H., “Türkiye’de Gecekondu Meselesi ve Çözümü İçin İki Teklif”, *Türkiye Aile Yılığ* 1990, Ankara: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, 1990.
- Doğanay, H., “Türkiye’de İç Göçler ve Başlıca Sorunlar”, *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, sy. 2, Erzurum, 1991.
- Doğanay, H., “Turistik Potansiyeli Yönünden Gürlevik Çağlayanı”, *Türkiye Kalkınma Bankası Turizm Yılığ*, Ankara, 1991.
- Doğanay, H., “Tortum (Uzundere) Çağlayanı ve Turistik Potansiyel: Coğrafi Bir Tanıtım”, *Türkiye Kalkınma Bankası Turizm Yılığ*, Ankara, 1994.
- Doğanay H., “Merhum Hocam Prof. Dr. Mecdî EMİROĞLU Hakkında”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, sy. 1, Erzurum, 1995.
- Doğanay, H., “Cumhuriyetin 70. Yılında Atatürk Üniversitesi’nde Coğrafya Araştırmaları ve Eğitimi”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, sy. 1, Erzurum, 1995.
- Doğanay, H., “Fitolojik Kökenli Bir Fosil: OLTUTAŞI”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, sy. 2, Erzurum, 1997.
- Doğanay, H., “Palandöken (Tekederesi) Göleti ve Çevresinin Rekreatif Önemi (Coğrafi bir Tanıtım)”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, sy. 2, Erzurum, 1997.
- Doğanay, H. ve Koca, H., “Ulaşımın Yerleşmeye Etkilerine İki Tipik Örnek: Fevzipaşa ve Nurdağı Kasabaları”, *Türk Coğrafya Dergisi*, sy. 33, İstanbul, 1998.
- Doğanay, H. ve Sever, R., “Çamlıdere Köyü (Pütürge) Çevresindeki Bazı Doğal Çevre Sorunları”, *Türk Coğrafya Dergisi*, sy. 34, İstanbul, 1999.

- Doğanay, H. ve Soylu, H., “Deliçermik Kaplıcasının Turizm Açısından Önemi”, *Türk Coğrafya Dergisi*, sy. 34, İstanbul, 1999.
- Doğanay, H., “Türkiye’de Az Tanınan Üç Doğa Harikası: Tomara-Sırakayalar ve Muradiye Çağlayanları”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, sy. 3, Erzurum, 2000.
- Doğanay, H., “Türk Milli Eğitiminin Çözüm Bekleyen Bazı Güncel Sorunları ve Çözüm Yolları”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, sy. 4, Erzurum, 2000.
- Doğanay, H., Ertürk, M. ve Güner, İ., “İskilip’te Yaylacılık”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, sy. 4, Erzurum, 2000.
- Doğanay, H., Zaman, S. ve Alım, M., “Ortaöğretim Coğrafya Öğretiminde Klasik Ders Materyali ve Öğretmenlerin Bunlardan Yararlanma Sıklığı”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, sy. 6, Erzurum, 2000.
- Doğanay, H. ve Zaman, S., “Coğrafi Bir Tanıtım: Kurşunlu ve Düden Çağlayanları”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, sy. 5, Erzurum, 2001.
- Doğanay, H., ve Şahin, F., “Geçmişten Günümüze Kuruçay”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, sy. 5, Erzurum, 2001.
- Doğanay, H. ve Zaman, S., “Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Coğrafya Eğitimi Anabilim Dalı’na Yönelik Öğrenci Tercihlerinin On Yıllık Seyri”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, sy. 7, Erzurum, 2002.
- Doğanay, H. ve Zaman, S., “Ortaöğretim Coğrafya Eğitiminde Hedefler-Stratejiler-Amaçlar”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, sy. 8, Erzurum, 2002.
- Doğanay, H. ve Zaman, S., “Antalya’da Az Tanınan Bir Kış Turizm Merkezi: Saklıkent”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, sy. 8, Erzurum, 2002.
- Doğanay, H., “Ağrı Dağı ve Turistik Önemi. *Doğu Coğrafya Dergisi*”, sy. 9, *Doğu Coğrafya Dergisi*, Erzurum, 2003.
- Doğanay, H. ve Doğanay, S., “Türkiye’de Orman Yangınları ve Alınması Gereken Önlemler”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, sy. 11, Erzurum, 2004.
- Doğanay, H., Gök, Y. ve Zaman, S., “Erzurum Liselerinde Görevli Coğrafya Öğretmenlerinin Kimi Profil Özellikleri ve Bu Okullarda Coğrafya Eğitimine Yönelik Teknolojik Donanım”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, sy. 12, Erzurum, 2004.
- Doğanay, H. ve Zaman, S., “Oba- Yayla Yerleşmelerine Tipik İki Örnek: Çambaşı ve Turnalık Obaları (Ordu İli)”, *Türk Coğrafya Dergisi*, sy. 44, İstanbul, 2004.
- Doğanay, H. ve Zaman, S., “Aktaş Gölü ve Yakın Çevresi”, *Türk Coğrafya Dergisi*, sy. 46, İstanbul, 2006.
- Doğanay, H., “Feminist Coğrafya ve Kadın Göçmenler”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, sy. 28, Erzurum, 2007.
- Doğanay, H., “Anlamı, Tanımı, Konusu ve Felsefesi Bakımından Coğrafya İlmi Hakkında Bazı Düşünceler”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, sy. 25, Erzurum, 2011.
- Doğanay, H., “Türkiye Fındık Meyvacılığındaki Yeni Gelişmeler”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, sy. 27, Erzurum, 2012.
- Doğanay, H., “Kuruluşunun 55. Yıldönümünde Atatürk Üniversitesi’nde Coğrafya Araştırmaları ve Eğitimi”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, sy. 28, Erzurum, 2012.

- Doğanay, H. ve Çavuş, A., “Geleneksel El Sanatlarına Bir Örnek: Sürmene Bıçağı Üretimi”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, sy. 29, Erzurum, 2013.
- Doğanay, H. ve Coşkun, O., “Mezraa Yerleşmeleriyle İlgili Karşılaştırmalı Bir Araştırma”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, sy. 29, Erzurum, 2013.
- Doğanay, H. ve Coşkun, O., “Türkiye Yaylacılığındaki Değişme Eğilimleri ve Başlıca Sonuçları”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, sy. 30, Erzurum, 2013.
- Doğanay, H. ve Orhan, F., “Şavşat` ta Geleneksel Köy Meskenleri ve Başlıca Sorunları”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, c. 18, sy. 1, Erzurum, 2014.
- Doğanay, H. ve Orhan, F., “Artvin İlinde Nüfusun Başlıca Özellikleri”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, sy. 31, Erzurum, 2014.
- Doğanay, H. ve Deniz, M., “Ulaşım Sistemleri ve Uşak”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, sy. 32, Erzurum, 2014.

Kitap tanıtımına *Türkiye Ekonomik Coğrafyası Kitabı* ile başlamak istiyorum. Adı geçen kitap 1980’li yıllarda Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi ve Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Coğrafya Bölümü öğrencilerine tarafından ders notları şeklinde okutulmuştur.

1. Türkiye Ekonomik Coğrafyası Kitabı

Türkiye Ekonomik Coğrafyası, program içeriği bakımından bir üniversite ders kitabıdır. Yükseköğretim Coğrafya lisans öğrencileri için hazırlanmıştır. Bu konudaki ilk Cumhuriyet devri eseri *Türkiye İktisadi Coğrafyası* adıyla Ord. Prof. Dr. Besim DARKOT tarafından hazırlanmış ve eserin ilk baskısı, 1955’te yapılmıştır. Hem Yükseköğretim Coğrafya lisans öğrencileri hem de Coğrafya öğretmenlerinin, fikir yapısının zaman zaman güncellenmesi kaydıyla, 1984-1985’te benzer bir program Prof. Dr. Hayati Doğanay tarafından Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü öğrencilerine ders notları şeklinde okutulmaya başlanmış ve 1990’da yayımlanarak Coğrafya bölümü ve Coğrafya öğretmenliği öğrencilerinin hizmetine sunulmuştur.²

Prof. Dr. Hayati Doğanay’ın Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü öğretim üyesi iken bir araya getirdiği ders notları; 1989’da Türkiye Ekonomik Coğrafyası Birinci kitap (1. Fasikül), Türkiye Ekonomik Coğrafyası Birinci kitap (2. Fasikül), Türkiye Ekonomik Coğrafyası: Birinci kitap (3. Fasikül) ve Türkiye Ekonomik Coğrafyası: Birinci kitap 4. Fasikül adlarıyla; 700 sayfayı aşan bir kaynak olarak bölüm öğrencilerinin hizmetine sunulmuştur.

Yeniden düzenlenen bu çalışma, 1994’te *Türkiye Ekonomik Coğrafyası* adı altında tek ciltte toplandı ve Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi

2 Doğanay, H., Çavuş, A., *Türkiye Ekonomik Coğrafyası*, 5. Baskıya Önsöz (2011), Ankara: Pegem Akademi Yay.,2016.

Yayını olarak çıktı. Yapılan güncelleştirmeler sonrası çalışma, 1995'te üçüncü ve 1998'de dördüncü kez yeniden yayımlanmıştır.

Güncellenmiş ve Genişletilmiş 5. baskısı, 2011'de Pegem Akademi Yayınları'ndan çıkmıştır. Kitabın o güne dek oluşturulan en ayrıntılı ve amaca daha uygun güncellenmiş şekli olup, önceki baskılara göre bazı yenilikler getirilmiştir.³ Doğanay'ın bizzat kendisinin kitabın önsözünde belirttiği üzere başlıca değişiklikler; ziraat terimi ve içeriği konusunda açılımın Tümertekin-Özgüç (1997) ve dolayısıyla da, Batılı iktisadî coğrafyacılar felsefesi çizgisine çekilmesi; bununla da yetinilmeyecek, bazı yasal esaslara dayandırılması; zengin kaynakça, ayrıntılı dizin ve iktisadî coğrafya terimleri sözlüğü ekleri diye sıralanabilirler.

Kitabın 2013'teki 6. baskısına Dr. Ahmet Çavuş bazı bölümlerde güncelleştirmeler yaparak ikinci yazar olarak eklenmiştir. Kitabın 7. baskısı 2016 yılında çıkmıştır.

Türkiye Ekonomik Coğrafyası kitabı sadece coğrafya eğitimi ve öğretimi gören üniversite öğrencilerine değil, onlarla birlikte; işletme iktisat gibi bilim alanları ile uğraşanlar coğrafya öğretmenleri ve Türkiye'nin ekonomik kaynaklarını planlayan uzmanlara da yararlı olabilecek bir kitap olduğu bizzat yazar tarafından belirtilmiştir.⁴

Türkiye Ekonomik Coğrafyası kitabı; "Giriş" ve buna ilaveten 7 bölümden oluşmaktadır;

Kitabın giriş bölümünde Türk Coğrafya bilim tarihindeki ekonomik coğrafya ile ilgili yapılan önceki çalışmalar hakkında bilgi verilmiştir. Türkiye ekonomik coğrafyasının konusu hakkında görüş belirterek ekonomik coğrafyanın ne olduğu ve hangi konuların çalışma kapsamına girdiğini açıklanmıştır. Türkiye ekonomik coğrafyasının gelişiminde katkıda bulunmuş olan ve kaynak olarak gösterilen kurum ve kuruluşların tanımları yapılmıştır. Türkiye'nin ekonomisini etkileyen coğrafi etmenlere değinilmiştir.

Kitabın I. bölümünde "Türkiye'de Tarım" konusu ele alınmış; bu başlık altında tarım ve ziraat terimlerinin tanımı yapılmıştır. Türkiye'de Toprakta Yararlanma Durumu hakkında bilgiler verilerek bu alt başlık içeriğinde Türkiye arazilerinden yararlanmayla konuları Cumhuriyet döneminde bazı zaman aralıklarındaki değişimler karşılaştırmalar yapılarak anlatılmıştır.

Türkiye Tarımını Etkileyen Doğal ve Beşeri Çevre Etmenleri bahsinin geçtiği bu alt başlıkta, beşeri çevre etmenlerinden toprak bakımı, sulama gübreleme, tarımda ıslah ve ilaçlama, tarımda makinalaşma, pazarlama, tarım destekleyen kuruluşlar açıklanmıştır.

Tarla ve Bahçe Kültürleri başlığı altında; zirai faaliyetler kapsamında buğday, arpa, mısır, çeltik ve diğer tahılların doğal istekleri, Türkiye'de dağılışı ve yetiştirme

3 Doğanay, H., Çavuş, A., a.g.e., 5. Baskıya Önsöz (2011).

4 Doğanay, H., Çavuş, A., a.g.e., 5. Baskıya Önsöz (2011).

şartlarıyla ilgili bilgiler verilmiştir. Endüstriyel bitkilerin tarımı ve bunların coğrafi dağılımları yapılmıştır. Sebzeçilik üretim faaliyetleri, örtü altı üretim (seracılık) faaliyetlerin ne şekillerde gerçekleştirildiği ve endüstri bitkilerinin ülkemizdeki bölgesel dağılımı yapılmıştır. Meyve bitkileri tarımı konusunda ülkemizdeki yayılış alanları ve fındık, zeytin ve bağcılık vb. meyve üretimleri ve bölgelere göre dağılımları yapılmıştır.

Türkiye’de Hayvan Yetiştiriciliği başlığı altında; hayvan ve hayvancılık faaliyetleriyle ilgili kavramlar açıklanmıştır. Bunun yanında hayvancılık faaliyetleri ve çeşitli sorunları ele alınmış, hayvan soylarının ıslahı, otlakların ıslahı, küçükbaş ve büyükbaş, kümes hayvancılık faaliyetlerinin dağılımlarının yanı sıra et üretimlerine ait bilgiler sunulmuştur. İpek börekçiliği, arıcılık ve bal üretimi ve coğrafi dağılımları üzerinde durulmuştur.

Su Ürünleri Yetiştiriciliği ve Avcılığında; ülkemizdeki deniz, göl ve akarsularda yapılan balıkçılık ve üretim faaliyetleriyle, kültür balıkçılığı üretimi hakkında bilgiler verilmiş coğrafi dağılımları yapılmıştır.

Tarımın Türkiye Ekonomisindeki Yeri ve Önemi Bahsi alt başlıkları; kırsal nüfusun toplam nüfustaki payı, tarımsal işgücünün ekonomik etkinlik alanlarındaki yeri, tarımın ülke gayri safi milli hasılasındaki yeri, dış ticaret gelirlerinde tarımın yeri, başlıkları altında açıklanmıştır.

Kitabın 2. bölümünde “Türkiye Ormanları ve Orman Ürünleri Üretimi” konusu ele alınmıştır. Bu bölüm ülkemizdeki orman varlığı ve bölgelere ve illere göre orman özellikleri ve dağılımları incelenmiştir. Ayrıca bu bölümde ülkemizdeki ormanlardan faydalanma ve üretilen orman ürünleriyle ilgili doğrudan ve dolaylı kullanım alanları ve üretimleri ile ilgili bilgiler verilmiştir. Bu bölümde ülkemizde ağaçlandırma faaliyetlerinin tarihi gelişimi konularına yer verilmiştir. Ormanların önemi ve Korunması bu bölümde ele alınan konular arasında yer almaktadır.

Kitabın 3. bölümünde “Türkiye’nin Başlıca Madenleri” konusu ele alınmıştır. Bu bölümde 3 başlık ve 33 alt başlık altında Türkiye’deki madenlerin coğrafi dağılımları rezervleri ve üretimleri konularına detaylı bir şekilde yer verilmiştir.

Kitabın 4. bölümünde “Türkiye’nin Başlıca Enerji Kaynakları” konusu ele alınmıştır. Bütün enerji kaynakları 13 başlık altında ayrı ayrı ele alınıp rezervleri, üretimleri ve coğrafi dağılımları yapılarak detaylı incelemesi yapılmıştır.

Kitabın 5. Bölümün konusunu Türkiye’de Sanayi oluşturmaktadır. Bu bölümün ilk başlığını; Türkiye’de Sanayinin Kuruluş Koşulları konusu oluşturmaktadır. Bu başlık altında Türkiye’de sanayinin kuruluşunu belirleyen koşullardan; hammadde, enerji, sermaye, işgücü, ulaşım ve pazar konuları tek tek ele alınmış ve analizler yapılmıştır.

Bu bölümün diğer başlıkları ise; Türkiye’de Sanayinin Gelişmesi ve Yapısı, Cumhuriyet Devri Öncesi, Cumhuriyet Devrinde Sanayi, Sanayide Planlı Devre

Öncesi, Sanayide Planlı Devre gibi başlıklar oluşturmaktadır. Bu başlıklar altında Osmanlı'dan itibaren Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin sanayisinin tarihi gelişimi yapılmıştır. Ulu Önder Atatürk ve onun gayretleri ve Cumhuriyet Dönemi'nde yapılan yeniliklerden, gümrüklerdeki korumacılık, endüstriye teşvik yasası, yollar ve ulaşım araç durumları, sanayi bankası kuruluşu, sanayi eğitim ve öğretimi, sanayi odalarının kurulmasıyla ilgili bilgiler verilmiştir. Cumhuriyet Dönemi kalkınma hamleleri arasında yer alan iki kalkınma planı hakkında detaylı bilgiler verilmiştir. Yine bu bölümün başlıkları arasında Türkiye'de Sanayinin Yapısı, Topyekûn Kalkınma Devresi Öncesi Sanayi, Topyekûn Planlı Kalkınma Devresi, gibi başlıklar yer almaktadır.

Bu bölümün diğer başlıkları arasında; Türkiye'de Başlıca Sanayi Grupları ve Bazı Alt-Grupları, bölge ve illere göre endüstriyel olarak işletilen ve bazı şartlardan dolayı faal durumunu yitiren kurum ve kuruluşlardan bahsedilmiştir. Özelleştirme ve teşvik konularındaki çabalar, özel işletmelerden de bilgiler alınarak endüstriyel üretim miktarları ve o alanda yapılan yıllık istatistiksel kayıtlar tablolar halinde sunulmuştur. Endüstriyel alanlar başlıklar halinde detaylı bir şekilde ele alınıp incelenmiştir. Son olarak; Türkiye'de Sanayi Etkinliklerinin Coğrafi Dağılışı ele alınmış ve coğrafi bölgelerdeki eşitsiz dağılışı, illere göre eşitsiz dağılışı, kıyı ve iç bölgelere göre eşitsiz dağılışı ve ülkemizdeki sanayi kuşakları hakkında bilgiler verilmiştir.

Kitabın 6. bölümünün konusunu "Türkiye'de Ulaşım" oluşturmaktadır. Bu bölümde Ulaşımı Etkileyen Doğal ve Beşeri Etmenler üzerinde durulmuş, ülkemizin bölgelere göre ulaşım koşulları örneklendirilerek açıklanmaya çalışılmıştır. Karayollarındaki gelişmeler; Cumhuriyet Devri Öncesi Anadolu'da yapılmış olan; İlkçağ Anadolu karayolları, Helenistik Çağ karayolları, Roma ve Bizans dönemi karayolları, Selçuklu dönemi karayolları, Osmanlı dönemi karayolları hakkında bilgiler verilmiştir. Bu bölümde diğer bir alt başlık Cumhuriyet Devri Karayolları, otoyollar, devlet yolları, il yolu, köy yolları, turistik yollar, orman yolları, şehir içi yolların tanımlamaları yapılmıştır. Yol bakımları ve benzeri işlerin görülmesi amacıyla çıkarılan kanunlardan bahsedilerek, Cumhuriyet tarihinde geçmişten günümüze karayolları büyümesi sunulmuştur. Ülkemizin karayolları nitelik ve arazi büyüklüğü bakımından yetersizliğinden ve bunların nedenlerinden bahsedilmiştir.

Bu bölümde Demir Yolu Ulaştırması konusu ele alınmıştır. Bu başlık altında Cumhuriyet Devri öncesi Osmanlı döneminde imparatorluk sınırları içinde yer alan demiryollarından bahsedilmiştir. Daha sonra Cumhuriyetin ilk yıllarında izlenen demiryolları politikası ve ülkemizin güncel demiryolu kullanım ağı hakkında bilgiler verilmiştir. Bölgelere göre demiryollarının coğrafi dağılışı yapılmış, istatistiki veriler ışığında demiryolları değerlendirilmiştir.

Ulaşım bölümünde diğer ele alınan konulardan birisi deniz yolu ulaştırmasıdır. Bu konu da yine dönemlere göre ele alınmış, Cumhuriyet devri öncesinde

coğrafi keşiflerle ilişkili olarak Osmanlı devleti tarafından diğer devletlere verilen haklardan (kapitülasyonlardan) bahsedilmiştir.

Cumhuriyet Döneminde denizyolu ulaştırmasında çıkarılan kabotaj kanunu ve bu kanun sonucunda ulaşımın ne şekilde etkilendiği, Denizyolları Genel Müdürlüğü ve Devlet limanı İşletmelerinin kurulmasıyla daha profesyonel bir süreçte değerlendirmeler yapılabilmektedir. Deniz ulaşımındaki gelişmeler dönemler bazında incelenerek yasal düzenlemelere ve önemli yatırımlara değinilmiştir. Planlı kalkınma dönemindeki teknolojik değişimler ve deniz ulaştırmasındaki gelişmeler hakkında bilgiler verilmiştir. Türkiye limanları ve bu limanların hinterlandları hakkında bölgelere ve ülkelere göre bilgiler verilmiştir. Türkiye yat limanları ve nitelik ve nicelik bakımından ele alınmıştır.

Bu bölümün diğer bir başlığını Hava Yolları Ulaştırması oluşturmaktadır. Ülkemizde havayolları sektörünün geçmişteki gelişimi, devlet havayolları idaresinin kuruluşu, Devlet Havayolları İşletmesi Genel Müdürlüğü'nün oluşturulması, THY'nin kuruluşu hakkında bilgiler verilmiştir. Türk hava ulaştırma filosundaki büyüme, iç ve dış hatlarda taşınan yolcu sayısındaki büyüme, hava limanı ve meydan sayısındaki artış, hava yolu trafiğinin hava limanlarına göre büyümesi ve bazı havayolu kuruluşları hakkında bilgiler verilmiştir.

Altıncı bölümde ele alınan diğer bir konu Boru Hatlarıdır. Ülkemiz sınırlarında bulunan ve ülkemiz sınırını aşan boru hatlarından; ham petrol boru hatları, doğalgaz boru hatları ve Ülkemizin bu boru hatları üzerindeki jeopolitik ve jeostratejik politikalarıyla, yapılan anlaşmalardan bahsedilmiştir.

Kitabın 7. bölümünün konusunu "Türkiye'de Ticaret" oluşturmaktadır. Ülke-
mizin iç ticaret kapasitesi ve bu kapasitenin ülkemizin dört önemli avantajından; Yurdumuz yüz ölçümünün büyüklüğü, yurdumuzun coğrafi bölge ve bölümlerinde görülen farklı iklim, yeryüzü şekilleri ve değişik ürünlerin yetiştirilmesi, ülke nüfusumuzun büyüklüğü, ulaşım ve ulaştırmanın gelişmesi ile ilişkilendirilerek açıklanmıştır. Ülkemiz iç ticaret çekim ve dağıtım merkezlerinde; metropoliten kentler, sanayi faaliyet bölgeleri, küçük ve orta büyüklükteki kentler, turistik kent ve kasabalar, tarım bölgeleri, pazar-panayırlar ve fuarların tanıtım bilgileri yer almaktadır.

Bu bölümde ele alınan konular arasında; Dış Ticaret konusu da alt başlık halinde değerlendirilmiştir. Dış ticaretin eski dönemlerde ve Cumhuriyet döneminde ne şekilde gerçekleştirildiği ithalat ve ihracat değerleri arasındaki dengeler istatistiki veriler ışığında değerlendirilmiştir. Ülkemizin dış ticaretinin başlıca yapısal özelliklerinden sermaye malları, ara malları, tüketim malları ve diğerleri olarak gruplandırılarak ülkemiz dış ticareti yıllara göre incelenmiştir. Dış ticaretle alakalı olarak ülkemizin genel sorunlarına dikkat çekilmiştir.

Türkiye Ekonomik Coğrafyası kitabında 753-788 sayfaları arasında ekonomik coğrafya ile ilgili terimler sözlüğü, kaynakça bilgileri ve kitap dizini bulunan eser bu şekilde tamamlanarak Coğrafya bilimine nitelikli bir eser olarak sunulmuştur.

2. Türkiye Turizm Coğrafyası

Prof. Dr. Hayati Doğanay'ın tanıtımı yapılacak olan diğer kitabı; *Türkiye Turizm Coğrafyası*'dır. Ders kitabı olarak hazırlanan bu eser; üniversitelerin farklı fakültelerinde Turizm Coğrafyası ve Türkiye Turizm Coğrafyası adlı dersler için hazırlanmış önemli bir boşluğu dolduran nitelikli eserdir.

Bu eseri tanıtmaya geçmeden önce turizm ve coğrafya arasındaki ilişkiden bahsetmenin faydalı olacağı kanaatindeyim. Doğanay da kitabın önsözünde bu konuya değinmiştir. Şöyle ki; turizm, daha çok iktisat ve işletme ilimlerinin araştırma konusu olarak görülse de, hiç kuşku yok ki, bu kanaat yanlıştır. Çünkü turizm multidisipliner bir bilim olup, bu bağlamda, örneğin arazi kullanılışı, turistik potansiyel sahaların ve işletilen kaynakların dağılışı ve çevreyi değiştiren önemli süreçlerden biri olarak, aynı zamanda da coğrafya ilmi araştırma konularının başlıcaları arasında yer alır şeklinde bir açıklama yapmıştır.⁵

Turizm, mekânsal farklılıkların yarattığı bir olgudur ve mekânsal farklılıkları yansıtmaya görsel malzemenin turizmin ele alınmasındaki rolü büyüktür. Turizm, en basit bir sistem halinde ele alınırsa üç mekânsal unsurdan meydana gelir: a) Turist çıkaran bölgeler, b) Turistlerin varış bölgeleri, c) Turist gönderen ve alan bölgeler arasında yapılan yolculuklar. Turizm coğrafyası da her düzeydeki mekân ölçeğinde turizmin bu üç elemanı ile ilgilidir. Bir şehir içi turizm hareketinden başlayıp, kıtalararası turizm hareketlerine kadar her turizm olayı bir mekân bilimi olan Coğrafyanın inceleme alanı içinde kalır. Zaten turizm olayının kendisi, diğer ekonomik ve toplumsal faaliyetlerin hepsinden daha çok mekânsal özelliklerle sıkı sıkıya ilişkilidir.⁶

Turizm coğrafyası, coğrafyanın Beşeri ve İktisadi Coğrafya Anabilim Dalı bilim alanlarından biri olduğu halde, söz konusu bilim alanı, gerek teorisi ve gerekse Türkiye'nin sahip olduğu yüksek turistik potansiyeli araştırıp, tanımak bakımında, bu bilim alanının coğrafyası üniversitelerimizde uzun yıllar ihmal edilmiştir.

Ancak, *Türkiye Turizm Coğrafyası* adı altında olmasa da ilk eserler olarak Prof. Dr. Mecdi Emiroğlu tarafından yayımlanan *Turizm ve Şehirlerimiz* (1962) ile *Turizm ve Bolu* (1963) Türkiye turizm coğrafyasına kazandırılmış ilk eserler olarak zikretmek gerektiği düşüncesindeyim.

5 Doğanay, H.,-Zaman, S., *Türkiye Turizm Coğrafyası*, Güncelleştirilmiş 5. Baskı, Ankara: Pegem Akademi Yayınları, 2016, Önsöz Sayfası.

6 Özgüç, N., *Turizm Coğrafyası*, 5. Baskı. İstanbul: Çantay Kitabevi, 2007, s. 16.

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü öğretim üyesi sayın Prof. Dr. Nazmiye Özgüç, *Turizm Coğrafyası* (1984) ders kitabını yayımlayana dek, bu konuda öğrencilere ders kitabı olarak sunulabilecek derli toplu Türkçe bir kaynak elde bulunmuyordu. Oysa turizm, temelde bir çevre tanıma, tanıma ve değerlendirme sorunu olup, kısaca bunu 2T+1 D formatıyla ifade etmek mümkündür. Bugün, Türkiye Turizm Coğrafyası öğretim programı ders kitapları konusunda önemli bir sorun yoktur. Çünkü sistematik genel konular Özgüç tarafından; Türkiye Turizm Coğrafyası konuları gerek Prof. Dr. Aydoğan Köksal (1972, 2. Baskı 1994) ve gerekse Prof. Dr. Suna Doğaner (ilk baskı 2001) ve Prof. Dr. Hayati Doğanay (2001) tarafından bu alanda doyurucu ders kitabı çalışmaları yapılmıştır.⁷

Doğanay'ın, 2001 yılında *Türkiye Turizm Coğrafyası* adı ile yapmış olduğu bu yayın daha sonra Prof. Dr. Serhat Zaman tarafından yeni baştan gözden geçirilerek, güncellenmiş, fikir yapısı yenilenmiş ve özellikle de tanım, terminoloji ve sınıflama ve Türkiye Turizminin Tarihçesi gibi önemli teorik bölüm de eklenerek yayımlanmıştır.

Kitabın giriş bölümünde; Turizmin temelini oluşturan kavramlar, turizm olgusunun geçmişte nasıl ortaya çıktığı ve yayıldığı, ilk yapılan turizm amaçlı faaliyetlerin tanıtımı, dünya çapındaki turizm faaliyetleri ile ilgili konulara yer verilirken, turizmin Türkiye'de geçmişten günümüze gelişimi hakkında bilgiler yer almaktadır. Turizm aktiviteleri sınıflandırılarak; İlkçağ, ortaçağ, yeniçağ, yakınçağ ve çağdaş anlamda turizm hareketleri incelenmiştir.

Bunun yanında dış turizm, iç turizm, turizm olguları arasında en önemli etkenlerden biri olan konaklama tesisleri ve yatak kapasiteleri, yat turizmi, yat limanları durumu hakkında bilgilere yer verilmiştir.

Giriş bölümünde yer alan diğer bir başlık ise; Türkiye turizminin planlanması, stratejiler ve 2023 Türkiye turizm stratejisi gibi konular yer almaktadır. Kıyı bölgesi yatırım projeleri bölgeleri ve iç bölgeler yatırım proje bölgeleri olarak coğrafi dağılışı açısından iki kategoriye bölünmüştür. Güney Antalya turistik gelişim projesi, Doğu Antalya veya Side turistik gelişim projesi, Köyceğiz gölü çevresi turistik gelişim projesi, Kuşadası turistik gelişim projesi, Kapadokya turistik gelişim projeleriyle ilgili ayrıntılı bilgiler verilmiştir.

2023 Türkiye hedef gelişim alanları ve 2023 turizm stratejisi kapsamındaki proje tanıtım bilgileri yer almaktadır. Tematik olarak belirlenmiş olan ve günümüzde gelişim aşamaları devam eden turizm gelişim koridorları hakkında bilgiler verilmiştir.

7 Doğanay, H.,-Zaman, S., *Türkiye Turizm Coğrafyası*, Güncelleştirilmiş 5. Baskı, Ankara: Pegem Akademi Yayınları, 2016, Önsöz Sayfası.

Türkiye Turizm Coğrafyası kitabının 1. bölümünde “Türkiye Turizmde Doğal ve Beşeri Çevre” Türkiye turizmi coğrafi konum özellikleri ve turizme etkileri, Türkiye’nin bulunduğu matematiksel ve özel konumu ile Türkiye turizmi ilişkilendirilerek anlatılmıştır. Türkiye’nin kara sınırları ve kıyılarının uzunlukları hakkında bilgilere yer verilmiştir.

Yeryüzü şekillerine bağlı olarak gelişen turizm çeşitlerinden; alpinizm, klimatizm ve termalizimle ilgili bilgiler verilmiştir.

İklim özellikleri ve Türkiye turizmi kış ve yaz sıcaklık ortalaması, güneşlenme süresi ve güneşli gün sayısı, deniz suyu sıcaklık ortalamalarının dağılışı, kar örtüsü kalınlığı ve yerde kalma süresi ilişkilendirilerek anlatılmış. Türkiye’nin doğal bitki örtüsü, akarsu, göller gibi Türkiye turizmini etkileyen unsurlar tek tek incelenmiştir.

Bu bölümün ikinci alt başlığını Beşeri Çevre Elemanları ve Türkiye Turizmi oluşturmaktadır. Bu başlık altında Türkiye nüfusu ve turizm konusu ele alınarak; Türkiye nüfus miktarının geçmişten günümüze olan değişimi ve bu değişimin turizme etkisinden, iç turizmin bölgeler göre dağılımından, turizmin iç ticarete, kentleşme ve kentleşme üzerine etkilerinden, işgücü sağlama kolaylıklarından bahsedilmiştir. Daha sonra Ulaşım Sektörü ve Türkiye Turizmi konusu ele alınmış bu başlık altında; Turizm sektörü üzerinde önemli bir etkiye sahip olan ulaştırma sektörünün durumu; karayolları, demir yolları, havayolları, denizyolları hakkında bilgiler verilerek turizm ile ilişkilendirilmiştir.

Türkiye Turizm Coğrafyası kitabının 2. bölümünün konusunu “Doğal Turistik Kaynaklar ve Türkiye Turizmi” oluşturmaktadır. Bu bölümde; peribacalarının oluşumu ve turistik açıdan önemleri ve coğrafi dağılımları yapılmış ülkemizin bu doğal zenginliği detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Bu bölümde ele alına diğer bir doğal turistik değer olan travertenlerin oluşumları dağılımları konuları incelenmiştir. Doğal turistik kaynaklardan biri olan mağaralar da bu bölümde ele alınmış konular arasındadır. Türkiye’deki turizme kazandırılmış birçok mağara özellikleri ile birlikte tanıtımı yapılmıştır. Dağlar ve Turizm Potansiyelleri de bu bölümün içinde yer alan konulardandır. Türkiye’deki dağlar coğrafi bölgelere göre ele alınmış turistik değerleri ortaya konularak incelenmiştir. Dağların yayla turizmi açısından da değerlendirilmiş: Akdeniz Bölgesi turistik yayla alanları, Karadeniz Bölgesi turistik yayla alanları Doğu Karadeniz Bölümü yayla alanları, Marmara bölgesi turistik yayla alanları, Ege Bölgesi turistik yayla alanları turizm potansiyelleri hakkında bilgiler verilmiştir.

İkinci Bölümün ikinci ana başlığını Türkiye’de Korunan Alanlar ve Turizm konusu oluşturmaktadır. Bu başlık altında tanımlar, korunan alanlarla ilgili yasalar, tarihi gelişim gibi konular yanında, Milli Parkların tanıtımları da yapılmıştır. Diğer koruma statüleri Türkiye’de turizm potansiyeli yaşayan; Tabiat Koruma Alanları, Tabiat Parkları, Yaban Hayatı Koruma Sahaları, Tabiat Anıtları konularına değinilmiş. Bu bölümde uluslararası öneme sahip sulak alanlar tanıtılmıştır.

Ülkemizde turizm potansiyeli olan ve Ramsar sözleşmesiyle güvence altına alınan uluslararası öneme sahip sulak alanlar tanıtılmıştır. Türkiye’de Unesco dünya miras listesinde yer alan ve turizm potansiyeli açısından önem arz eden alanlar tanımlanarak hangi kategoride ve türde koruma altına alındığıyla ilgili bilgiler verilmiştir.

İkinci Bölümün üçüncü ana başlığını Hidrografik Kaynaklar ve Türkiye Turizmi oluşturmaktadır. Bu başlık ise beş alt başlık altında değerlendirilmiştir. Sular ve Türkiye Turizmi konusu içinde; spor, sağlık, termal, yat, eğlenme ve dinlenmeye yönelik çoğu turizm çeşidiyle ilişkilendirilen boyutlarla bu turizm türleri açıklanmıştır.

Şifalı Sular ve Termal Turizm konusu içinde; Türkiye’de termal turizm bakımında önem arz eden ve önemli bir yeri olan bu turizm çeşidinin bölgelere ve illere göre tanıtımı yapılmıştır. Ülkemizde bu alanların turizm merkezlerine uygunluk bakımından zengin bir potansiyele sahip olduğu vurgulanarak turizm içindeki önemi hakkında bilgiler verilmiştir. Termal kaynakların coğrafi dağılışı yapılarak; Güney Marmara (Balıkesir, Çanakkale, Yalova), Güney Ege (Aydın, Denizli, Manisa, İzmir), Frigya (Afyon, Ankara, Eskişehir, Uşak, Kütahya), Orta Anadolu (Nevşehir, Niğde, Aksaray, Kırşehir, Yozgat) yatırım bölgeleri hakkında bilgiler verilmiştir.

Doğa turizmi başlığı altında; çağlayanlar, şelale, çavlan terimlerinin tanımı yapılarak, morfolojik anlamda bilgiler verilmiştir. İç ve dış turizm bakımından; tortum çağlayanı, Girlevik çağlayanı, Muradiye çağlayanı, Düdenbaşı çağlayanı, Kurşunlu çağlayanı, Manavgat çağlayanı, Tarsus çağlayanı, Yerköprü çağlayanı, Kapuzbaşı çağlayanı, Günpınar çağlayanı, Sızır çağlayanı, Güney çağlayanı, Tomara çağlayanı, Şarlayuk çağlayanı, Erfelek çağlayanları hakkında bilgiler verilmiştir.

Alt başlıklardan birini de Göl Turizmi oluşturmaktadır. Bu konu içinde; Potansiyel turizm çekiciliği taşıyan göllerden; Marmara Bölgesi Gölleri; Çatalca-Kocaeli Bölümü, Istranca Bölümü, Karadeniz Bölgesi Gölleri; Batı Karadeniz Bölümü, Orta Karadeniz Bölümü, Doğu Karadeniz Bölümü, Ege Bölgesi Gölleri, Akdeniz Bölgesi Gölleri, İç Anadolu Bölgesi Gölleri, Doğu Anadolu Bölgesi Gölleri ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi Gölleri hakkında bilgiler verilmiştir.

Göl Turizmi başlığı altında; potansiyel turizm çekiciliği taşıyan göllerden; Marmara Bölgesi Gölleri; Çatalca-Kocaeli Bölümü, Istranca Bölümü, Karadeniz Bölgesi Gölleri; Batı Karadeniz Bölümü, Orta Karadeniz Bölümü, Doğu Karadeniz Bölümü, Ege Bölgesi Gölleri, Akdeniz Bölgesi Gölleri, İç Anadolu Bölgesi Gölleri, Doğu Anadolu Bölgesi Gölleri ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi Gölleri hakkında bilgiler verilmiştir.

Türkiye’de Deniz Turizmi ve Plajlar konusu; Türkiye’de turizm potansiyeline uygun ve genellikle sağlık turizmi içerikli deniz kürü, deniz kaplıca kürleri, deniz

suyu içme kürleri ile ilgili bilgiler verilmiştir. Türkiye plajlarının coğrafi dağılışı yapılmıştır.

Türkiye Turizm Coğrafyası kitabının 3. ve son bölümünü Türkiye'de Turistik Bölgelerin Coğrafi Dağılışı konusu oluşturmaktadır. Bu bölüm üç ana başlık ve dört alt başlık halinde değerlendirilmiştir.

Kıyı bölgelerinin başlıca turistik yöreleri; Karadeniz kıyıları, Marmara Denizi kıyıları, Ege kıyıları Akdeniz kıyıları turizm potansiyelleri detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

İç bölgelerin başlıca turistik yöreleri ve çekicilikleri hakkında detaylı bilgiler verilmiştir.

Bu bölümün son başlığını Türkiye Turizm Sektörünün Başlıca Sorunları konusu oluşturmaktadır. Türkiye turizminin başlıca sorunları; planlama-organizasyon, ulaşım, turizm, dış ve iç tanıtım, yasal sorunlar, niteliksel sorunlar, bölgesel dağılım, aşırı gelişmiş turizm yöreleri sorunu, potansiyel tespiti eksikliği sorunu, turizm işgücü niteliği sorunu, turizmin çeşitlendirilmesi sorunu, bölgesel ve komşularla ilgili sorunlar, güvenlik (terör) ilgili sorunlar, sağlık hijyen sorunları, turizm kaynaklı çevre sorunları, turistik ürün pazarlama strateji sorunları- her şey dahil uygulaması, sektörel desteklerin yetersizliği, ucuz destinasyon imajı sorunu, kısa vadeli ve kar odaklı işletme anlayışı, turizmdeki etkin markaların çoğunluğunun yabancı kökenli olması gibi sorunlar maddeler halinde ele alınmıştır.⁸

Türkiye Turizm Coğrafyası kitabı; sonuç bölümü, terimler sözlüğü, kitapta yararlanılan eserlere ait kaynakça bilgileri ve kitap dizini ile tamamlanmıştır.

Sonuç

Prof. Dr. Hayati Doğanay'ın tanıtımını yapmaya çalıştığımız Türkiye Ekonomik Coğrafyası ve Türkiye Turizm Coğrafyası kitapları Türkiye Coğrafyası alanında yazılmış nitelikli ve kapsamlı iki eserdir. Değerli bilim insanı DOĞANAY, başta Atatürk Üniversitesi olmak üzere ülkemizin çeşitli üniversitelerinde öğretim üyeliği ve idarecilik yapan çok sayıda coğrafyacının yetiştirilmesindeki emeği yanında yayımlanmış olduğu eserlerle Türk Coğrafyasına hizmet vermiş ve vermeye devam etmektedir. Maddi ve manevi olarak kendini eğitim ve bilime adanmış çok değerli hocamın naçizane iki eserini tanıtmaya çalıştım. Tanıtmaya çalıştığımız bu değerli iki eser dışında daha nice esere imzasını atmış olan hocamız ömrünü adadığı coğrafya biliminde bugün olduğu gibi gelecekte de adından söz ettirecektir.

Kaynakça

Doğanay, H.,-Zaman, S., *Türkiye Turizm Coğrafyası*, Güncelleştirilmiş 5. Baskı, Ankara: Pegem Akademi, 2016.

8 Doğanay, H.,-Zaman, S., *Türkiye Turizm Coğrafyası*, Güncelleştirilmiş 5. Baskı, Ankara: Pegem Akademi Yayınları, s. 426.

Orhan, F., 2015, "Coğrafyaya Adanmış Bir Ömür Prof. Dr. Hayati Doğanay", *Prof. Dr. Hayati Doğanay'ın Özgeçmişi ve Eserleri* içinde, Ankara: Atatürk Üniversitesi Yay. no. 1056, Kazım Karabekir Eğitim Fak. Yay., no. 131, Araştırmalar Serisi No: 56.
Doğanay, H., Çavuş, A., *Türkiye Ekonomik Coğrafyası*, 5. Baskı, Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Türkiye Coğrafyası Alanında İki Eser: Türkiye Ekonomik Coğrafyası ve Türkiye Turizm Coğrafyası

Saliha KODAY

Özet:

Bu çalışmada ülkemizin en köklü üniversitelerinden birisi ve Yüksek Öğretim alanında çok önemli bir yere sahip olan Atatürk Üniversitesinin kıymetli hocalarından Prof. Dr. Hayati Doğanay'ın; Türkiye Ekonomik Coğrafyası ve Türkiye Turizm Coğrafyası kitaplarının tanıtımı yapılmıştır.

Türkiye Ekonomik Coğrafyası; program içeriği bakımından bir üniversite ders kitabıdır. Bu kitap sadece coğrafya eğitimi ve öğretimi gören üniversite öğrencilerine değil, onlarla birlikte; işletme iktisat gibi bilim alanları ile uğraşanlar coğrafya öğretmenleri ve Türkiye'nin ekonomik kaynaklarını planlayan uzmanlara da yararlı olabilecek bir kitap olduğu bizzat yazar tarafından belirtilmiştir.

Yazarın tanıtımı yapılan diğer eseri Türkiye Turizm Coğrafyasıdır. Ders kitabı olarak hazırlanan bu eser; üniversitelerin farklı fakültelerinde Turizm Coğrafyası ve Türkiye Turizm Coğrafyası adlı dersler için hazırlanmış önemli bir boşluğu dolduran nitelikli eserdir.

Tanıtımı yapılan eserler Türkiye Coğrafyasının temel eserlerindedir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Ekonomik Coğrafya, Turizm Coğrafyası, Hayati Doğanay.

Two Books on *Turkey's Geography: Turkey's Economic Geography and Turkey's Tourism Geography*

Saliha KODAY

Abstract:

This study aims to introduce the following books by one of the venerable professors of the prestigious Atatürk University, namely Prof. Dr. Hayati Doğanay: *Turkey's Economic Geography* and *Turkey's Tourism Geography*.

Turkey's Economic Geography is a university textbook in terms of its contents. The author had personally remarked that the book was intended for the use of university students studying geography as well as geography teachers and experts planning Turkey's economic resources.

His other book, *Turkey's Tourism Geography*, is prepared as a quality textbook for the university courses, "Tourism Geography" and "Turkey's Tourism Geography" and as such, it fills a big gap in education.

Both of these works serve as fundamental references for Turkey's Geography.

Keywords: Turkey, Economical Geography, Tourism Geography, Hayati Doğanay.

